

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1330/2022
28.02.2024. године
Београд

ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Мирко Јовановић, адвокат из ..., против туженог „АСТАВИС“ доо Београд, кога заступа пуномоћник Валентина Ђорђевић Мијатовић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1900/20 од 19.03.2021. године, исправљене решењем истог суда Гж1 1900/20 од 13.07.2021. године, у седници одржаној 28.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца, изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1900/20 од 19.03.2021. године, исправљене решењем истог суда Гж1 1900/20 од 13.07.2021. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 1121/18 од 11.09.2018. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и тужени је обавезан да тужиоцу на име накнаде за поштовање клаузуле забране конкуренције по престанку радног односа исплати појединачно означене новчане износе са законском затезном каматом, све ближе одређено у том ставу изреке. Ставом другим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 334.750,00 динара, са законском затезном каматом од 11.09.2018. године, као дана пресуђења до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1900/20 од 19.03.2021. године, која је исправљена решењем истог суда Гж1 1900/20 од 13.07.2021. године, ставом првим изреке преиначена је првостепена пресуда, тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да тужиоцу на име накнаде за поштовање клаузуле забране конкуренције по престанку радног односа исплати појединачно означене новчане износе са законском затезном каматом, све ближе одређено у том ставу изреке, као неоснован. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка из става другог изреке првостепене пресуде, тако што

је тужилац обавезан да туженом накнади трошкове поступка у износу од 221.250,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом трећим изреке, тужилац је обавезан да туженом накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 45.000,00 динара. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију тужиоца са захтевом за накнаду трошкова.

Врховни суд је оценио да је ревизија тужиоца дозвољена на основу члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20 и 10/23 – др Закон), испитао је побијану пресуду применом члана 408. тог закона и утврдио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је засновао радни однос код туженог уговором о раду 27.12.2010. године, на одређено време од 6 месеци. Уговором је предвиђено да за све време трајања овог уговора запослени неће, без писмене сагласности Друштва, за свој рачун или за рачун трећих лица обављати послове из предмета пословања Друштва, нити ће бити члан другог привредног друштва или члан управе другог друштва, ако се то друштво бави пословима из предмета пословања Друштва (члан 13. став 1. уговора). Запослени се обавезује да пословне контакте које је остварио радећи у Друштву неће користити за свој рачун или рачун трећих лица за све време трајања овог уговора, као и у периоду од 24 месеца након престанка важења овог уговора и да ће за све време трајања забране конкуренције (након престанка радног односа) из претходног става Друштво запосленом исплаћивати накнаду у висини месечне бруто зараде из члана 6. уговора (члан 13. став 3. и 4. уговора). Тужиоцу је престао радни однос на основу решења туженог од 27.06.2011. године у којем је наведено (став 3. изреке решења) да послодавац ослобађа запосленог (тужиоца) обавезе поштовања клаузуле забране конкуренције за период од 24 месеца након престанка радног односа, која је уговорена чланом 13. став 3. Уговора о раду, у ком смислу запослени нема право на накнаду предвиђену у члану 13. став 4. Уговора о раду. Тужилац се након престанка радног односа код туженог бавио радом у области ... и ... и у спорном периоду поштовао је клаузулу забране конкуренције, а тужени није исплатио тужиоцу уговорену накнаду у висини месечне бруто зараде у износу од 312.451,70 динара за период од марта 2012. године до јуна 2013. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев налазећи да је забрана конкуренције уговорена одредбама уговора о раду који је формални правни посао и закључује се у писаној форми, па тужени као послодавац није могао изменити једностраном изјавом воље наведену уговорну одредбу, већ закључењем анекса уговора о раду на основу достављене понуде са разлосима у писаном облику у складу са члановима 171. до 174. Закона о раду. Како послодавац није поступио на изложен начин и није исплатио уговорену накнаду, а

тужилац је након престанка радног односа поштовао забрану конкуренције, то је тужени у обавези да тужиоцу исплати уговорену накнаду у висини месечне бруто зараде по члану 6. у вези члана 13. уговора о раду.

Другостепени суд је изразио супротно становиште, налазећи да је решењем о престанку радног односа (које тужилац није оспоравао), запослени од стране послодавца ослобођен поштовања обавезе забране конкуренције, након престанка радног односа, чиме је испуњена писана форма сагласности, тако да је уговорена клаузула остала без дејства, па је првостепена пресуда преиначена и тужбени захтев одбијен као неоснован.

По оцени Врховног суда, становиште другостепеног суда је правилно.

Према члану 161. став 1. Закона о раду, уговором о раду могу да се утврде послови које запослени не може да ради у своје име и за свој рачун, као и у име и за рачун другог правног или физичког лица, без сагласности послодавца код кога је у радном односу (у даљем тексту: забрана конкуренције). Одредбама члана 162. наведеног закона, уређена је забрана конкуренције после престанка радног односа, тако да уговором о раду послодавац и запослени могу да уговоре и услове забране конкуренције у смислу члана 161. овог закона по престанку радног односа, у року који не може да буде дужи од 2 године по престанку радног односа. У том случају, забрана конкуренције може се уговорити ако се послодавац уговором о раду обавезе да ће запосленом исплатити новчану накнаду у уговореној висини. Овде је реч о забрани конкуренције са продуженим дејством која се утврђује уговором о раду али тако да клаузула забране важи и по престанку радног односа при чему она има исти смисао као и када је уговорена у току трајања радног односа али уз обавезу послодавца да запосленом плати новчану накнаду чија се висина такође утврђује уговором о раду.

Следом наведеног, забрана конкуренције је факултативна установа која се уговара, тако да се послови обухваћени клаузулом забране не могу обављати без сагласности послодавца код кога је запослени у радном односу, а ако се послодавац сагласи да се ти послови могу обављати, клаузула забране конкуренције остаје без дејства. Наведено произилази из садржине ове забране дефинисане чланом 161. став 1. Закона о раду, која није апсолутна, већ послодавац може дати сагласност у сваком конкретном случају да се забрањени послови ипак обављају. Међутим, пошто је забрана конкуренције саставни део уговора о раду који се закључује у писаној форми (члан 32. став 1. Закона о раду) и сагласност послодавца да се забрањени послови могу обављати мора имати писану форму. Тако дата сагласност искључује примену уговорене клаузуле забране конкуренције и зато њена форма не може бити другачија од форме забране, што је у конкретном случају испуњено, имајући у виду да је послодавац у писаној форми ослободио тужиоца поштовања забране конкуренције, након престанка радног односа, решењем о престанку радног односа које тужилац није оспоравао у судском поступку. Супротно наводима ревизије, иако је клаузула забране конкуренције саставни део уговора о раду, послодавац може дати сагласност у писаној форми да се послови могу обављати, односно ослободити запосленог поштовања забране конкуренције чиме уговорена забрана конкуренције остаје без дејства. Забрана конкуренције са продуженим дејством настаје са даном престанка радног односа, па како је послодавац решењем о престанку радног односа ослободио тужиоца поштовања забране конкуренције, то тужилац нема право на исплату накнаде у уговореној висини.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

Захтев туженог за накнаду трошкова одговора на ревизију је одбијен на основу члана 154. став 1. ЗПП, јер се не ради о трошковима потребним за вођење ове парнице.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић